

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 236/2019-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júna 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Ekonomické stavby, s. r. o., Pohranická 391, Štitáre, IČO: 36 544 493, zastúpenej spoločnosťou JÁNSKÝ & PARTNERS s. r. o., advokátska kancelária, Štúrova 13, Nitra, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Martin Jánský, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 32 Cb 40/2014-268 zo 16. októbra 2018 vo výroku o uložení povinnosti sporovej strane zložiť preddavok na trovy dôkazu a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Ekonomické stavby, s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti Ekonomické stavby, s. r. o., Pohranická 391, Štitáre, IČO: 36 544 493 (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného

porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 32 Cb 40/2014-268 zo 16. októbra 2018 vo výroku o uložení povinnosti sporovej strane zložiť preddavok na trovy dôkazu (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2.1 Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že v obchodnoprávnej veci B. Sch. (ďalej len „žalobca“) proti sťažovateľke (žalovanej) o zaplatenie sumy 5 422,57 € s príslušenstvom z dôvodu „nezaplatenia ceny za dielo podľa rámcovej zmluvy o dielo č. 15/2009 zo dňa 4. 2. 2009“ okresný súd napadnutým uznesením rozhodol:

„I. Súd ustanovuje Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline, so sídlom Ul. 1. Mája 32, 010 01 Žilina, IČO: 45 739 757, evidenčné číslo: 90020 znalecký ústav z odboru Pismoznalectvo, z odvetvia Ručné pismo...

VI. Žalovaný je povinný zložiť na účet Okresného súdu Nitra preddavok na odmenu znalca (znalečné) vo výške 1.200 eur do 5 dní od doručenia tohto uznesenia.

VII. Znalec predloží znalecký posudok Okresnému súdu Nitra v lehote 5 mesiacov od doručenia tohto uznesenia v 4 vyhotoveniach. Zároveň k originálu znaleckého posudku pripojí aj vyúčtovanie nákladov.“

2.2 Uloženie povinnosti sťažovateľke zložiť preddavok na trovy dôkazu okresný súd odôvodnil tým, že „Vzhľadom na skutočnosť, že súd uznesením č. k. 32 Cb/40/2014-259 zo dňa 27. 6. 2018 priznal žalobcovi oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v celom rozsahu, rozhodol vo výroku VI. o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť preddavok na trovy dôkazu s poukazom na § 253 ods.2 CSP... Podľa § 253 ods. 2 CSP ak súd ustanoví znalca a strane nebolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku, najneskôr spolu s ustanovením znalca uloží povinnosť zložiť preddavok v rozsahu predpokladaných nákladov znaleckého dokazovania.“.

3. Sťažovateľka proti uvedenému uzneseniu okresného súdu, vychádzajúc z jeho poučenia, že „Proti rozhodnutiu o uložení povinnosti zložiť preddavok je možné podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na podpísaný súd.“, podala odvolanie, ktoré však Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 15 Cob 145/2018-284 z 20. decembra 2018

odmietol podľa § 386 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) ako neprípustné.

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že okresný súd „rozhodol o uložení povinnosti Sťažovateľovi ako sporovej strane znášať preddavok na náklady dôkazu navrhnutého inou sporovou stranou svojvoľne bez toho, aby ho k takémuto postupu oprávňoval príslušný právny predpis, t. j. Civilný sporový poriadok. Zo žiadneho ustanovenia Civilného sporového poriadku, pri zvolení akejkoľvek interpretácie nemožno podľa názoru Sťažovateľa dospieť k záveru, na základe ktorého by súd bol oprávnený v sporovom konaní postupovať tak, že preddavkovou povinnosťou zaťaží sporovú stranu stojacu proti tej sporovej strane, ktorá vykonanie tohto dôkazu, na ktorý je preddavková povinnosť naviazaná, navrhla. Naopak, aj systematickým výkladom časti Civilného sporového poriadku upravujúcej trovy dôkazy (§ 253 Civilného sporového poriadku), ako aj s poukazom na princípy, na ktorých je Civilný sporový poriadok stojí, možno dospieť k záveru, že rozhodnutie súdu o uložení preddavkovej povinnosti Sťažovateľovi, je zjavne nesprávne. V rámci sporového konania sa totiž dôsledne uplatňuje princíp zodpovednosti strán za ich vlastnú procesnú aktivitu a za riadne plnenie povinností vyplývajúcich z Civilného sporového poriadku, pričom jedným z prejavov tohto princípu je aj pravidlo, podľa ktorého musí byť uznesením uložená preddavková povinnosť splnená pred vykonaním dôkazu, na ktorý sa za stavu navodenom Okresným súdom Nitra vzniká absurdná situácia, kedy súd uložil Sťažovateľovi povinnosť zložiť preddavok na náklady znaleckého dokazovania nariadeného na návrh protistrany, pričom ak si Sťažovateľ riadne a včas túto povinnosť nesplní, súd tento dôkaz nevykoná, tzn. vykonanie tohto dôkazu navrhnutého jednou sporovou stranou je závislé od splnenia povinnosti uloženej inej sporovej strane, ktorej záujem na výsledku konania je protichodný a ktorý nemusí mať záujem na vykonaní takéhoto dôkazu alebo vykonanie ktorého považuje za nadbytočné či neúčelné. Podľa názoru Sťažovateľa preto mal v takomto prípade prevziať povinnosť zložiť preddavok na náklady znaleckého dokazovania za tú sporovú stranu, ktorá je riadne oslobodená od povinnosti platiť súdne poplatky, štát. Zároveň s poukazom na princípy civilného sporového konania a jeho povahu, najmä prihliadnuc na už naznačenú kontradiktórnosť, obsahom ktorého je existencia práve dvoch proti sebe stojacich sporových strán s protichodným

záujmom na výsledku civilného konania, nemožno na Sťažovateľa v priebehu konania preniesť preddavkovú povinnosť v súvislosti s dôkazným návrhom inej strany sporu, vrátane návrhu na znalecké dokazovanie, a to práve s poukazom na uvedenie protichodnosť záujmov, keď sporová strana navrhla vykonanie tohto dôkazu za účelom preukázania alebo zistenia skutočností svedčiacich v jej prospech, respektíve v neprospech druhej sporovej strany. Tento záver Sťažovateľa potvrdzuje i odborná literatúra, ktorá k preddavkovej povinnosti všeobecne uvádza, že preddavková povinnosť zaťažuje vždy tú sporovú stranu, ktorá navrhla vykonanie príslušného dôkazu a protistrane nemožno uložiť preddavkovú povinnosť v súvislosti s dôkazným návrhom niekoho iného, koho procesný záujem je v kontradikcii, pričom prenos preddavkovej povinnosti Civilný sporový poriadok nepripúšťa ani v prípade, že vykonanie dôkazu navrhla osoba, ktorej nemožno preddavkovú povinnosť uložiť (Števček, M. a kol, Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, str. 905).“.

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezhom vyslovil porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu a aby napadnuté uznesenie okresného súdu vo výroku, ktorým sťažovateľke uložil povinnosť zložiť preddavok na trovy dôkazu, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

II.

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľky zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy uznesením okresného súdu č. k. 32 Cb 40/2014-268 zo 16. októbra 2018 vo výroku o uložení povinnosti zložiť preddavok na trovy dôkazu, ktoré sťažovateľka považuje za arbitrárne a nezákonné.

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

10. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

11. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušeníach základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nemôže materiálne nahrádzať hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi, ktorých sústava je od ústavného súdnictva oddelená na báze ústavnej regulácie. Len výnimočne, za splnenia podmienok uvedených v predchádzajúcej vete môže ústavný súd hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi podrobiť svojej právomoci, avšak výlučne v rovine kasačného prieskumu. Inak by sa ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti dostával do pozície ďalšej inštancie všeobecného súdnictva, čo ústava nedovoľuje.

16. Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

17. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07).

18. K námietke svojvoľnej aplikácie zákonného ustanovenia o uložení preddavkovej povinnosti ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07). Ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

19. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna

aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natol'ko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

20. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

21. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

22. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu

uvádzaných stranami konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany konania na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

23. Podľa § 236 CSP v písomnom vyhotovení uznesenia sa uvedie označenie súdu, ktorý ho vydal, označenie strán a ich zástupcov, označenie prejednávaného sporu, výrok, stručné odôvodnenie, poučenie o odvolaní a deň a miesto vydania uznesenia.

23.1 Uznesenie predstavuje jednoduchšiu procesnú formu rozhodovania všeobecných súdov, avšak i ono musí obsahovať aspoň stručné odôvodnenie. Citované zákonné ustanovenie vychádzajúce z koncepcie práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zaväzuje súdy k odôvodňovaniu rozhodnutí, však nemôže byť chápané tak, že vyžaduje podrobnú odpoveď na každý argument (rozsudok ESLP vo veci *Karakasis v. Grécko*, zo 17. 10. 2000). V prípade, ak by sa súdne rozhodnutie obmedzovalo iba na samotný výrok bez ďalšieho odôvodnenia, len ťažko by bolo možné považovať konanie, v ktorom bolo vydané, za spravodlivé (rozsudok ESLP vo veci *Van Hurk v. Holandsko* z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, § 61). Stručná forma odôvodnenia predstavuje predovšetkým objasnenie základných dôvodov, ktoré viedli k prijatiu uznesenia a ktoré sú spôsobilé výrok uznesenia rozumne a preskúmateľným spôsobom vysvetliť.

23.2 Rozumné a preskúmateľné odôvodnenie výroku uznesenia tak predstavuje základné formulačné pravidlo, kde z osobitostí konkrétneho prípadu budú vyplývať osobitosti odôvodnenia v intenciách právneho posúdenia, t. j. prečo súd na konkrétne skutkové okolnosti aplikoval, resp. zvolil tento procesný postup a rozhodol tak, ako je uvedené v enunciiate uznesenia (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck. 2016. s. 861).

24. Uvedené východiská bol povinný dodržať pri svojom rozhodovaní aj okresný súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania ústavnej

sťažnosti posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či ústavná sťažnosť je alebo nie je opodstatnená.

25. Ako bolo uvedené, napadnutým uznesením okresný súd podľa § 253 ods. 2 CSP uložil povinnosť sťažovateľke zložiť preddavok na trovy dôkazu, *„vzhľadom na skutočnosť, že uznesením č. k. 32 Cb/40/2014-259 zo dňa 27. 6. 2018 priznal žalobcovi oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v celom rozsahu“*.

26. Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

27. Podľa § 252 CSP každý platí výdavky, ktoré mu v konaní vzniknú.

28. Podľa § 253 ods. 1 CSP ak strana v konaní navrhne vykonanie dôkazu, s ktorým sú spojené výdavky, súd jej môže uložiť povinnosť zložiť preddavok.

29. Podľa § 253 ods. 2 CSP ak súd ustanoví znalca a strane nebolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku, najneskôr spolu s ustanovením znalca uloží povinnosť zložiť preddavok v rozsahu predpokladaných nákladov znaleckého dokazovania.

30. Podľa § 253 ods. 3 CSP ak strana v lehote určenej súdom preddavok nezloží, súd navrhnutý dôkaz nevykoná.

31. Podľa § 260 CSP ak súd nariadil vo veci znalecké dokazovanie, pri rozhodovaní o náhrade výdavkov spojených s vykonaním tohto dôkazu sa riadi ustanoveniami osobitného predpisu.

32. „Trovy dôkazu predstavujú výdavky, ktoré vznikajú v súvislosti s obstaraním dôkazného prostriedku a vykonaním jednotlivých dôkazov. V niektorých prípadoch zákon

vymedzuje, že trovy konkrétneho dôkazu znáša priamo strana, ktorá jeho vykonanie navrhla (napr. trovy spojené s písomnou výpoveďou svedka podľa § 196 ods. 3 CSP). Z hľadiska uloženia preddavkovej povinnosti sú preto relevantné iba trovy takého dôkazu, ktorý môže byť v konaní navrhnutý bez toho, aby musela strana vopred znášať všetky náklady spojené s jeho obstaraním a vykonaním, medzi ktoré patrí aj znalečné, ktoré zahŕňa tarifnú odmenu (hodinovú, podielovú alebo paušálnu), náhradu hotových výdavkov a náhradu za stratu času podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 491/2004 Z. z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov v znení neskorších predpisov.

32.1 Preddavok na trovy dôkazu predstavuje peňažnú sumu, ktorá zodpovedá predpokladaným nákladom spojeným s obstaraním a vykonaním dôkazu. Predpokladané trovy dôkazu musia byť vyčísliteľné v peniazoch. Preddavok určí súd vždy *ad hoc*, s prihliadnutím na druh a nákladnosť dôkazného prostriedku. V rámci Civilného sporového poriadku znalecké dokazovanie je *ex lege* obligatórne preddavkované. Preddavková povinnosť zaťažuje vždy tú sporovú stranu, ktorá navrhla vykonanie príslušného dôkazu. Protistrane nemožno uložiť preddavkovú povinnosť v súvislosti s dôkazným návrhom niekoho iného, koho procesný záujem je v kontradikcii. Ak ide o spoločný návrh v tom zmysle, že na vykonaní dôkazu trvajú obidve strany, môže súd preddavkovú povinnosť pomerne rozdeliť, ak to bude vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za účelné a hospodárne. Stranu, ktorej bolo riadne priznané oslobodenie od súdneho poplatku podľa § 254 CSP, nemožno zaťažiť povinnosťou zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania“ (k tomu napr. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol.: Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck. 2016. s. 904 a 905).

32.2. Civilný sporový poriadok na rozdiel od Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“) „už neobsahuje ustanovenie obdobné ustanoveniu § 141 ods. 4 OSP, podľa ktorého platilo, že trovy dôkazov, ktoré neboli kryté preddavkom, hradil štát. Vo výnimočných prípadoch môže súd aplikovať ustanovenie čl. 6 ods. 2 a čl. 4 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku a nariadiť preddavkovanie znaleckého dokazovania zo strany štátu“. (k tomu napr. Horváth, E., Andrášiová, A. *Civilný sporový poriadok – komentár*. Bratislava : Wolters Kluwer s. r. o.,

2015. ISBN 978-80-8168-318-3). Strany musia v súvislosti so znaleckým dokazovaním zohľadniť, že štát vo všeobecnosti neznáša trovy dôkazu vrátane trov znaleckého dokazovania.

33. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia okresného súdu dospel k názoru, že jeho rozhodnutie o uložení povinnosti sťažovateľke zložiť preddavok na trovy dôkazu nie je síce vo vzťahu k aplikácii § 253 ods. 2 CSP presvedčivo odôvodnené a že okresný súd v ňom nie celkom zohľadnil citované východiská ochrany základných práv a slobôd (oboch) strán civilného sporového konania, avšak uvedené zistenie ústavného súdu samo osebe nie je dostatočným dôvodom na to, aby ústavný súd vyslovil porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu a aby napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

34. Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou posudzuje spravodlivosť procesu ako celku (m. m. II. ÚS 307/06), preto k vyhovaniu ústavnej sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak dospeje k názoru, že namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý. Ústavný súd nepristupuje k vyhovaniu ústavnej sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi porušením práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (m. m. II. ÚS 193/06, II. ÚS 210/06, IV. ÚS 238/07).

35. Preto aj zákon o ústavnom súde prostredníctvom § 56 ods. 2 písm. g) v záujme účelnosti a procesnej ekonómie poskytuje ústavnému súdu príležitosť preskúmať v štádiu predbežného prerokovania návrhu na začatie konania (ústavnej sťažnosti) možnosť jeho prípadného odmietnutia jednak na základe obsahu namietaných právoplatných rozhodnutí, charakteru namietaných opatrení alebo iných zásahov, ktorými malo dôjsť k porušeniu základných práv alebo slobôd sťažovateľky a z nich vyplývajúcich skutkových zistení,

a jednak tiež na základe argumentácie, ktorú proti nim sťažovateľka v návrhu uplatnila, a to v prípade, že návrh *prima facie* nemá ústavnoprávny rozmer.

36. Ústavný súd konštatuje, že právnym následkom nesplnenia povinnosti zložiť preddavok na trovy dôkazu vyplývajúcej z právoplatného rozhodnutia všeobecného súdu je zásadne nevykonanie dôkazu všeobecným súdom, a nie zastavenie konania.

37. „Za daných okolností pokračuje súd ďalej v konaní bez vykonania navrhnutého dôkazu, čo môže v konečnom dôsledku viesť k tomu, že strana nebude spôsobilá uniesť v spore dôkazné bremeno. Prípadný procesný neúspech, ktorý môže s takto vzniknutou situáciou bezprostredne súvisieť, predstavuje zásadnú konzekvenciu v právnej sfére dotknutej strany... Ak súd navrhnutý dôkaz nevykoná z dôvodu nesplnenia riadne uloženej preddavkovej povinnosti, neporuší tým základné právo strany na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, keďže tento postup je legitimizovaný konkrétnym zákonným ustanovením (pozri čl. 51 ods. 1 Ústavy SR). V opačnom prípade by bol popretý samotný účel § 253 ods. 3 CSP. Na druhej strane, pokiaľ súd napriek nesplneniu preddavkovej povinnosti dôkaz vykoná, nezaťaží tým konanie procesnou vadou, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Takto vykonaný dôkaz má plnohodnotnú dôkaznú silu a nemožno ho považovať za nezákonný alebo neprípustný napriek tomu, že daný postup do určitej miery narúša princíp rovnosti strán.“ (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 907).

38. Nemožno poprieť tvrdenie sťažovateľa, že v rámci sporového konania sa dôsledne uplatňuje princíp zodpovednosti strán za ich vlastnú procesnú aktivitu a za riadne plnenie povinností vyplývajúcich z Civilného sporového poriadku, v danej veci vychádzajúc z predmetu sporu (nezaplatenia ceny za dielo podľa rámcovej zmluvy o dielo č. 15/2009 zo 4. februára 2009), nebolo však možné opomenúť, že zistenie pravosti podpisu na účtovných dokladoch bolo prvoinštančným súdom nariadené na základe uznesenia Krajského súdu v Nitre sp. zn. 15 Cob 195/2015 z 28. júna 2016 a že ide o dôkaz, vykonanie ktorého zjavne nie je len výlučne v záujme žalobcu, keďže sťažovateľka sa

v konaní pred všeobecnými súdmi bráni tým, že „v *troch prípadoch ceny diela uhradila žalobcovi v hotovosti (faktúry 11, 15, 16/2009)*“. Okrem toho zaplatený preddavok predstavuje trovy konania sporovej strany, ktorá preddavok na účet súdu zložila. Za podmienok vymedzených v § 255 a § 256 CSP prizná súd sumu zodpovedajúcu jeho spotrebovanej časti strane ako náhradu trov konania (voči protistrane) a ak by nárok na náhradu trov konania nebol priznaný žiadnej sporovej strane, uloží súd povinnosť nahradiť trovy dôkazu tej z nich, ktorá príslušný dôkaz v konaní navrhla, bez ohľadu na jej oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Z toho je nesporné, že sťažovateľka v prípade úspechu či neúspechu v spore nebude uloženou povinnosťou zložiť preddavok v konečnom dôsledku ukrátená na svojich právach.

39. Na základe uvedených skutočností ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

40. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2019